

SLOVENSKI NAROD

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerat do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inzeratni davki posebej. — Slovenski Narod vsaka mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisji se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Knafova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg 8. —

CELJE, Kocanova ulica 2. — Tel. 190.

JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —

Račun pri pošti, ček. zavodu v Ljubljani št. 10.361

VSEDRŽAVNA ANKETA OBRTNIKOV O NOvem OBRTNEM ZAKONU

Beograjski obrtniki proti novemu zakonu — Borba za skupne in ločene zbornice — Po dolgi debati je prodrlo stališče naših obrtnikov — Anketa je osvojila načrt obrtnega zakona v smislu predlogov obrtništvu dravske banovine — Trgovinski minister za skupne zbornice

Beograd, 29. aprila. V beograjski občinski dvorani se je vršila včeraj važna konferenca delegatov obrtniških organizacij iz vseh krajev države. Iz dravske banovine so se udeležili kot zastopniki obrtniških organizacij predsednik Zveze obrtnih združenj g. Josip Rebek, nadalje kot delegati g. Milko Krapež, Leopold Pičman, Ivan Briceli, Ivan Mihelič in Karel Vidmar.

Konferenco je otvoril predsednik saveza Kosta Ginovič, nakar je bilo izvoljeno predsedstvo konference z g. Ginovičem na čelu. Za podpredsednika je bil izvoljen g. Josip Rebek iz Ljubljane. Po pozdravnem telegramu Nj. Vel. kralju in predsedniku vlade je imel predsedujoči Ginovič daljši govor, v katerem je naglasil, da gre za važno zadevo celokupnega obrtništvu. Konferenca mora ugotoviti stališče obrtništvu do novega obrtnega zakona. Predsednik Ginovič povdarja, da načrt novega zakona ne zagotavlja zadosti svobodnega razvoja in napredka obrtništvu, da se ne daje zadostna zaščita pravi obrtniku, ter da ne predvideva vzgajanja obrtniške mladosti. Zlasti kritizira govornik določbo novega načrta o obrtnih zbornicah, ter se izjavlja za sistem ločenih zbornic. Za tem je tajnik beograjske obrtne zbornice Ranko Dostanič orisal

stališče beograjske obrtne zbornice

Beograjska obrtna zbornica je na svoji včerajšnji plenarni seji, ki so se je udeležili zastopniki obrtništvu iz vseh bivših srbskih pokrajin, ki spadajo v okoliš beograjske zbornice, obširno razpravljala o načrtu novega obrtnega zakona ter je izrazila svoje stališče v obširni spomenici, ki bo predložena vladi. V tej spomenici naglašajo, da so srbski obrtniki prišli po vsestranskem razmotrivanju zakonskega načrta in položaja obrtništvu do zaključka, da je načrt obrtnega zakona v svoji sedanjosti sestavi nesprejemljiv. To pa zlasti zaradi tega, ker zakon ničesar ne predvideva o obrtniških zbornicah, ki spadajo po mnenju srbskih obrtnikov izključno v ta zakon in ki naj obstojajo, kakor doslej v Beogradu, v bodoče po vsej državi kot docela samostojne, od trgovskih in industrijskih docela neodvisne zbornice. Pa tudi iz splošnih interesov obrtništvu smatrajo, da ta načrt ne more služiti za podlago sestave definitivnega načrta, še manj pa kot zakonski načrt. Zahtevajo, da se sprejmejo v načrt obrtnega zakona vsa glavna načela obrtnega zakona bivše kraljevine Srbije iz leta 1910 s primerno modifikacijo in akomodacijo glede na večji obseg države in sešume prilike. Končno zahtevajo srbski obrtniki, da se izdela nov načrt po posebnih redakcijskih komisijah, v kateri naj bi bili zastopniki obrtništvu in gospodarskih ministrstev. V ostalem ugovarjajo načrtu pred vsem zaradi tega, ker ne dočeka sodne protokolicije obrti, določb o samostojnih obrtnih zbornicah, ki naj bi bile obrtna oblast prve stopnje, dočim zahtevajo, da se sejmstvo popolnoma izloči iz obrtnega zakona. Izjavljajo se tudi proti določbam zakonskega načrta, nanašajočim se na prisilne organizacije, na službene odnose med mojstri in pomožnimi osebom (glej tudi poročilo v gospodarski rubriki! Op. ured.).

Za tem se je razvila diskusija, v kateri je predsednik zveze obrtnih združenj g. Josip Rebek iz Ljubljane razložil

stališče slovenskega obrtništvu

Delegatje slovenskih obrtnih združenj so zastopali na konferenci stališče, ki je bilo izraženo v resoluciji sprejeti na zborniški konferenci delegatov obrtnih združenj dravske banovine dne 23. t. m. v Ljubljani, na kateri so se izrazili v glavnem za načrt novega zakona. Predlagali so le izpopolnitve nanašajoče se na rigoroznejšo opredelitev vseh onih gospodarskih opravil, ki so izvzeta iz

določil obrtnega zakona, na predpise o dokazu usposobljenosti in na postritev določb o šušmarstvu. Izrekli so se edino proti določbam glede odpravnine, dopustov in odpovednega roka z zahtevno, naj se uveljavijo sedanje določbe obrtnega reda in zakona o trgovskem pomožnem osebju. Nadalje so se izjavili za to, da se uvede obligatorno zavarovanje obrtnikov za primer nezgode, boleznij, onemoglosti, starosti in smrti, po načelu avtonomne uprave. Končno so se izjavili za sistem skupnih zbornic z avtonomnimi odseki, ki odločajo samostojno v vseh vprašanih obrtništvu. To vprašanje naj se uredi s posebnim zakonom o zbornicah. V smislu navodil, ki jih je sprejela ta konferenca, je delegacija dravske banovine tudi na današnji konferenci vztrajala pri teh načelih.

G. Rebek je med drugim dejal: »Mi vztrajamo principijelno na stališču, ki smo ga sprejeli na konferenci združenih načelnikov dne 23. aprila v Ljubljani. Z našim sodelovanjem na konferenci smo hoteli pojasniti mišljenje, katero smatramo Slovenci principijelno za najvažnejše v tem vprašanju v cilju obrtnega napredka in razvoja. Videli

smo, da so v nekaterih pogledih velike difference, vendar sloni gotovo vse to na tem, ker so naše prilike docela drugačne kot razmere tovarišev v drugih pokrajinah. Govornik povdarja, da so obrtniki, ki jih zastopa že storili svoje žrtve in da ne morejo spreminjati svojega stališča, zlasti ne z ozirom na dejstvo, da je to njihovo stališče že rodilo dobre sadove. G. Rebek predira specijelno, da se obdrži sistem skupnih zbornic. To bi bilo treba sprejeti povsod, ker se je izkazala ta praksa za dobro.

Po diskusiji so bili predlogi slovenskih obrtnikov sprejeti vsi razen predloga o skupnih zbornicah in obrtnih oblastih.

Po zaključku konference so bili delegati obrtnikov sprejeti pri ministrstvu trgovine in industrije, ter so mu razložili svoje stališče. Stališče slovenskih obrtnikov je tudi minister trgovine in industrije osvojil celo v vprašanju zbornic.

Ob 16. so bili slovenski delegati sprejeti pri šefu kabineta ter tudi njemu razložili svoje mišljenje. Nato so delegati odpotovali iz Beograda na svoje domove.

Hadžija zanikuje svoje izjave

Obtoženi Hadžija je danes izpremenil taktiko ter je pričel tajiti svoje prejšnje izpovedi.

Beograd, 29. aprila. Pred državnim sodiščem za zaščito države se je danes nadaljevalo zasliševanje drugega glavnega voditelja zagrebških teroristov, odvetniškega pripravnika Cvetka Hadžije. Dočim je Hadžija na včerajšnji razpravi nekako spontano priznal vse cilje in namene tajne teroristične organizacije v Zagrebu, je danes začel previdno oporekati svoje prvotne izjave in skuša razbremeniti ne samo sebe, marveč tudi druge soobtožence, zlasti pa Bernardića in Jelašića. Na današnji razpravi je predsednik ponovno odredil konfrontacijo Hadžija in Bernardića in pri vsaki konfrontaciji je Hadžija prekleval svoje prejšnje izjave, češ, da ni tako mislil, da je napočno protokolicirano in da je sploh bila vsa zadeva drugače. Dočim je še včeraj naglašal, da je Bernardić vedel za vse stvari, ga skuša danes izmazati, češ, da je pri tem

mislil na razne druge brezpomembne malenkosti, ne pa pedsenske stroje, atentate in bombe. Tudi Jelašića skuša razbremeniti, češ, da on pri vsej stvari sploh ni imel nikakega opravka in da je šlo zgolj za denar hrvatske akademске menze, ki je bila obširno razporejena. Denar je pridržal Jelašić in sta z njim govorila le o tem, kako bi ga mogli uporabiti v koristne namene in svrhe. Na enak način skuša opravičevati Hadžija tudi vse ostale obtožence. O svojih prejšnjih izjavah pravi, da jih je podal samo zato, da bi se rešil neprijetnega zasliševanja, dobro vedoč, da so merodajne samo izpovedi, ki jih poda na glavni razpravi. Razprava je trajala do 1. in se bo zasliševanje Hadžije ter njegova konfrontacija z drugimi obtoženci nadaljevala tudi še na jutranji razpravi.

Redne letalske zveze med Anglijo in Ameriko

»Grof Zeppelin« v Angliji — Dr. Eckener organizira redno znakovno zvezo med Nemčijo in Zedinjenimi državami — V dveh dneh iz Anglije v Kanado

London, 29. aprila. Nemški zrakoplov Zeppelin je došel v Cardington v soboto popoldne v določenem času. Zrakoplov je pristal gladko na vojaškem letališču. Ko so se izkrcali potniki, 23 po številu, je stopil na krov zrakoplova dr. Eckener skupno z ravnateljem civilnega letalstva, sirom Seatonom Brancierjem, in z različnimi drugimi odličnimi zastopniki angleškega letalstva. Zeppelin je bil sprejet v Cardingtonu z velikim navdušenjem. Zeppelin je na poti v Cardington letel nad Wembleyom, kjer je pozdravil angleškega kralja. Dr. Eckener si je ogledal tudi angleška zrakoplova R 100 in R 101. Dr. Eckener se je zelo pohvalno izrazil o konstrukciji omenjenih zrakoplovov. Zrakoplov Zeppelin je ostal v Cardingtonu le 37 minut in se je vrnil preko Londona, Doverja, Bruslja in Hamburga v Friedrichshafen, kamor je došel včeraj ob 5.42 zjutraj.

Paris, 29. aprila. Izjava dr. Eckenerja, da bo organiziral med Nemčijo in Zedinjenimi državami redno zračno službo je zbudila v Franciji veliko zanimanje. Francoski aviatiki krogi nameravajo uvesti slične zračne službe in sicer najbrž z letali, ker smatrajo, da so zrakoplovi predragi. Francoski letalski minister se že danes časa pogaja z angleško vlado o uvedbi rednega zračnega prometa med Londonom in Parizom. Pogajanja se bližajo k srečnemu zaključku.

London, 29. aprila. AA. Polkovnik Ralston, ki se je vrnil od pomorske razorožitvene konference v Kanado, je izjavil na nekem banketu, da bo v kratkem mogoče preleteti zračno progo med Anglijo in Winnipegom v Kanadi v dveh dneh. Zračna proga bo vodila preko otokov Faroe na Škotskem, Irsko, Grönlandsko do zaliva Hudson, v Grönlandski bodo preiskali na ledenem rtu ozemlje, da najdejo primeren prostor za pristajališče. V prihodnjih 20 mesecih bodo tudi proučili meteorološke prilike dežel, preko katerih bo šla zračna proga.

Imenovanja univerzitetnih profesorjev

Beograd, 29. aprila. »Službene Novine« objavljajo ukaz o imenovanju na univerzah. Na ljubljanski univerzi so imenovani za rednega profesorja medicinske fakultete dr. Evgen Kanski, došle izredni profesor, za izrednega profesorja na pravni fakulteti dosednji docent dr. Viktor Korosec, za rednega profesorja na tehnični fakulteti inž. Viktor Gostiša, dosednji generalni direktor za rudnike pri ministrstvu za šume in rudnike. Na filozofski fakulteti v Beogradu je imenovan za docenta dr. Stanko Škerl, profesor mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.

Imenovanje v upravni službi

Beograd, 29. aprila. Smernu Rodolif, diplomirani pravnik iz Ljubljane, je imenovan za politično upravnega pripravnika pri sreski izpostavi na Rabu.

Razpust Jugoslovanske Maticе, društva Orjem in Slovenske Straže v Ljubljani

Ban dravske banovine je danes razpustil Slovensko Stražo v Ljubljani iz istih razlogov, kakor sta bili včeraj razpušteni Jugoslovanska Matica in Orjem, ker so se namreč povodom oblastne preiskave našli tudi pri tem društvu komunistični in taki tiskani predmeti, katerih uvoz iz inozemstva je zabranjen.

Dr. Schober v Parizu

Pariški listi pripisujejo potovanju avstrijskega zveznega kancelarja v Pariz in London velik politični in gospodarski pomen za Avstrijo

Pariz, 29. aprila. AA. Včeraj ob 4.40 popoldne je prispel v Pariz avstrijski zvezni kancelar dr. Schober s soprogom in francoskim poslanikom Claudelom. Na postaji sta ga sprejela francoski zunanji minister Briand in kot zastopnik predsednika republike Doumerga šef protokola.

Pariz, 29. aprila. AA. Prihodu avstrijskega zveznega kancelarja dr. Schoberja v Pariz, kamor je prišel po Rimu in Berlinu in odkoder odide v London, pripisuje pariški tisk velik pomen. Listi upajo, da bodo vsi ti poseti pripomogli k prijateljskim odnosom med Avstrijo in velesilami. Poset dr. Schoberja v Parizu bo imel dovoljen odziv v političnem in gospodarskem življenju.

Pariz, 29. aprila. Pariški tisk posveča posetu avstrijskega kancelarja dr. Schoberja veliko pozornost. Vsi listi objavljajo obširne članke in slike ter razpravljajo o pomenu njegovega potovanja. »Petit Parisien« prinaša intervju svojega dopisnika s kancelerjem dr. Schoberom, v katerem pravi, da je njegovo potovanje predvsem

gospodarskega značaja. Pri posetu v Rimu je šlo za odstranitev nesporazumov v medsebojnih odnosih. Berlinski poset je bil dokaz, da vlada soglasje tudi z vodilnimi nemškimi državniki, v Parizu pa prihaja kot zastopnik prijateljske države, ki polaga važnost na to, da vzbudi pravilno razumevanje za velikopotezni avstrijski gospodarski program. Tudi levčarski listi poudarjajo lojalnost in objektivnost dr. Schoberja in pišejo, da je edini mož, ki more pomiriti avstrijsko politično življenje. Zato bo tudi v Parizu in Londonu našel vse, kar želi.

Po svojem prihodu v Pariz je avstrijski kancelar dr. Schober posetil najprej avstrijskega poslanstva. Svoji je prisostvoval svečani predstavi v gledališču. Danes popoldne bo prirejen sprejem za francoske in inozemske novinarje, ob 12.30 pa se sestane v zunanjem ministertvu z Briandom.

Podpis pogodb o vzhodnih reparacijah

Včeraj popoldne je bil v Parizu podpisan sporazum o plačevanju vzhodnih reparacij — Izvajanje Youngovega načrta

Pariz, 29. aprila. Včeraj popoldne je zunanji minister Briand sprejel člane komisije za vzhodne reparacije, ki jim je čestital k doseženemu sporazumu.

Pogodba je bila podpisana v znameniti dvorani »des uro« v zunanjem ministertvu. Podpisovanje je trajalo od 19.30 do 19.40. Predsednik komisije Louchet je v svojem govoru naglašal pripravnost, s katero so sodelovali vsi člani komisije za dosego sporazuma, in se zahvalil vsem delegatom za njihov trud.

V imenu Madžarske se je zahvalil delegat Koraly, ki je v svojem govoru naglašal nepripravnost predsednika. Ko sta še govorila v imenu Male antante rumunski zunanji minister Titulescu in češkoslovaški delegat

Ebe, se je pričela ceremonija podpisanja. Prvi je podpisal sporazum predsednik komisije Louchet, nakar so sledili po alfabetskem redu drugi delegati.

Pariz, 29. aprila. AA. »Havas« poroča: Pregovori o pripravah za emisijo obligacij prvega posojila na podlagi Youngovega načrta se v Parizu vodijo zelo aktivno in je verjetno, da se bodo pogajanja vršila še ves teden. Zastopniki bank in zastopniki finančnih ministrstev držav, ki sodelujejo pri emisiji, bodo imeli 5. maja predkonferenco, ki ji bo v kratkem roku sledila plenarna skupščina, na kateri bodo določeni pogoji emisije prve tranše Youngovega obligacijskega posojila.

Izgredi v Indiji

Nezanesljivost indijskega vojaštva — Krvavi spopadi v Pešavarju

London, 29. aprila. V tukajšnjih političnih krogih smatrajo, da je položaj v Indiji zelo resen. V vladnih krogih so v velikih skrbah za nadaljni razvoj položaja v Indiji, kar najbolj dokazuje komunikacije, ki ga je objavila indijska vlada potom indijskega urada v Londonu. Komunikacije ima nastopno vsebino:

Glede na vzemirjive in netočne vesti, ki so se raznesle o položaju v Indiji, smatra indijska vlada za potrebno izjaviti, da se najhen del čet, ki so nastopile ob priliki zadnjih nemirov v Pešavarju, ni obnašal zadovoljivo. Posebno nezanesljiva sta se izkazala dva oddelka 18. strelskega polka

iz Garhvala. Bataljon tega polka je bil poslan v Abhotabad, kjer se vrši proti nezanesljivim elementom stroga preiskava. Zaradi ostre cenzure se o uporu tega polka ni ničesar doznavalo. Omenjeni polk, ki je del indijskih čet, je služil med vojno v Franciji, Egiptu in v drugih krajih.

Pariz, 29. aprila. AA. »Havas« poroča iz Indije, da so tamošnja oblastva objavila uradno poročilo o nemirih v Pešavarju. Tekom teh nemirov je bilo ubitih 21 oseb, od teh 1 Anglez in 20 Indijcev, ranjenih je bilo 33 oseb, sami Indijci. Sedaj vlada v Pešavarju red in mir.

Veljavnost novinarskih legitimacij podaljšana

Beograd, 29. aprila. Z odlokom prometnega ministra so podaljšane novinarske legitimacije za četrtno vožnjo na državnih železnih in parniških do 1. junija.

Žrebanje razredne loterije

Beograd, 29. aprila. Upravni odbor razredne loterije je imel včeraj sejo, na kateri je med drugim tudi sklenil, da se bo uredilo žrebanje tako, da se bosta obe kloti žrebanja skladali z državnim proračunskim letom. Potemtakem se bodo vršila žrebanja od aprila, odnosno od oktobra.

Noč opoldne

Ljubljana, 29. aprila.

Snoči je bil mlaj in vremenski preroki se niso zmotili, ko so nam napovedali izpremembo vremena. Že davi je kazalo, da se bo vreme poslabšalo, ker je bilo nebo močno oblačno. Kmalu se je še bolj poslabšalo in začelo je deževati. Proti pol-

dnevu so se zbrali na nebu težki oblaki in tik pred popoldnevom je postalo tako temno, da so morali po vseh lokalih v mestu prižgati luči. Začelo je močno grmeti in vilila se je ploha, ki pa je kmalu ponehala in tako je bila odstranjena bojazen, da se utrga nad mestom oblak. Vse kaže, da bo mo imeli letos vñarno poletje, ker so se začele nevihte z nalivi že v zgodnji pomladi.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 22.755, Berlin 13.4975, Bruselj 7.8937, Budimpešta 9.885, Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9), Dunaj 795.76 — 798.76 (797.26), London 274.44 — 275.24 (274.84), New York 56.32 — 56.52 (56.42), Pariz 221.79, Praga 167.06 — 167.87 (167.46), Trst 296.22.

INOZEMSKÉ BORZE.

Beograd 9.1275, Pariz 30.285, London 25.07875, New York 515.80, Bruselj 72.03, Milan 27.08, Madrid 64.15, Berlin 123.15, Dunaj 72.75, Sofija 3.74, Praga 15.28, Varšava 57.85, Budimpešta 90.20, Bukarešta 3.07.

Akademski slikar Fran Sterle

Ljubljana, 29. aprila. Banska uprava dravske banovine je danes ob 6. jutraj dobila od našega poslanstva v Londonu obvestilo, da je akad. slikar Franjo Sterle, ki je, kakor znano, pred dnevi postal žrtev motoklistične nesreče, sinoči ob 21. uri umrl.

Ko smo poročali o težki nesreči Frana Sterle, ki je na študijskem popotovanju v Londonu postal žrtev velikomestnega prometa, smo želeli in trdno upali, da bo njegova močna in zdrava natura premagala tudi najtežje poškodbe. Bile so pa smrtne in danes nam je brazjav prinesel precejšnjo vest, da ji izidil naš ambiciozni in priljubljeni portretist ter zapustil za seboj vrzel, katero bo le težko zapolniti.

Fran Sterle je bil rojen pred 41 leti v Dolenji vasi pri Cerknici, kjer je dovršil tudi osnovno šolo. Ze takrat je bil med najboljšimi risarji in je kazal mnogo talenta. Zato je odšel v Ljubljano, kjer se je vpisal na tedanji umetno-obrtni šoli, ki je bila tedaj še na Sentiakobskem trgu, v oddelku za obdelavo lesa. Profesor Oton Grebenec in pokojna profesorja Vesel in Cigoj so mu dali trdno podlago, da je z lahkoto prestal izpit na dunajski akademiji, kjer se je od l. 1909—1912 izpopolnjeval pri profesorjih Schmidtu, Gripenkerju in Bacherju. Zlasti Gripenkerlova akademska metoda, ki polaga največjo važnost na tehnično dovršeno risanje, je napravila mladega Sterleta za slikarja, ki je gledal pred vsem na pravilno risbo, nanj pa ne kolobariti. Vedno se je držal srednje poti in nikdar se ni priključil kakim strojem, ki so med njegovim razvojem razburjale umetniške kroge. Tako je postal soliden portretist, ki je zlasti na svojih s črno kredo risanih in le malo z drugobarvnimi kredami odličenih portretih dosegel veliko podobnost svojih modelov. Zapu-

stil nam je celo galerijo naših prominentnih sodobnikov, zlasti so pa znani njegovi portreti Stritarja, dr. Tavčarja, dvorne dame dr. Tavčarjeve, generala Maistra, bivšega župana Grassolija, bivšega dež. glavarja Šukljeta, knjigotroca in založnika Bambergarja, knezovskega dr. Jegliča, graščaka Rudeža iz Ribnice ter mnogo drugih pridobitnikov ter članov njihovih družin v mestu in na deželi. Napravil je tudi portret pok. direktorja tehniške srednje šole Ivana Šubica, ki ga je kupila vlada in poklonila šoli. Pred štirimi leti je priredil kolektivno razstavo svojih del v Jakopičevem paviljonu, ki nam je pokazala, da je ohranil mnogo karakterističnih obrazov naših javnih delavcev ter si s tem pridobil znatne zasluge za sliko naše dobe. Drugače se razstavljal skoraj ni udeleževal, pač je pa občinstvo občudovalo njegova dela po izloženih oknih ljubljanskih trgovin.

Po vojni, ki se je je udeležil kot rezervni oficir, je l. 1922 s prof. Otonom Grebencom, Sašo Šantljem, Severjem in drugimi umetniki ustanovil umetniško šolo, ki naj bi se razvila v našo akademijo. Vodil jo je le nekaj let, potem se je pa posvetil le portretiranju. Njegova je bila tudi ideja, da je tehniška srednja šola priredila pod vodstvom cerkvenega slikarja Ogrina z Vrhniko tečaj za slikanje na prenos, ki se ga je udeležil tudi sam in v suterenu tehn. šole tudi on naslikal prvi moderni slovenski portret ali fresko.

Nad vse se je zanimal za povzdigo svojega kraja in je za povzdigo tujskega prometa ob Cerkniškem jezeru napisal več prav zanimivih člankov ter se pečal z velikimi načrti za zidanje hotelov, a vse načrte je pretrgala njegova nenadna tragična smrt. Ugrabila ga je v najlepši moški dobi sredi dela tam, kjer žile se stekajo, v kipečem valemestu, kamor ga je zanesla usoda po prerano smrt. Bodi mu lahka tuja zemlja, slava njegovemu spominu!

Prostora ni, bolnikov pa vedno več

V umobolnici na Poljanskem nasipu imajo v eni sobi natlačeni po 80 bolnikov

Ljubljana, 29. aprila.

Umobolnica na Poljanskem nasipu. S primarijem dr. Gostom sva stopila v ordinacijsko sobo.

— V teh omarah imamo evidenčne liste, v teh instrumente, v teh...

Na steni sem zagledal velik kraljev portret, ki sem ga radi točno izdelave začel z zanimanjem ogledovati.

To je delo pacienta B., ki je pred leti umrl.

— Najbrž je bil slikar po poklicu?

— Diletant, a ker se mu je slika — kopija posrečila, sem jo dal obesiti.

Stopila sva na hodnik, kjer sem zagledal ob zamreženih vratih moža, ki je prišel na zvonec in se sklanjal k njemu. Ker sem ga pred četrto ure videl v isti poziciji, se mi je zazdelo, da ni delavec, ki je prišel popraviti zvonoc.

— Noroc, ki ima svoje mahe. Po cele ure prestopi ob zvoncu, pritiska nanj in se pogovarja z duhovi. Pokvaril nam je že vse zvonce v zavodu.

— Ali se ne bojite, da bi vam pobegnili?

— Zastran tega sem brez skrbi.

Ko sem si ogledal kapelico, kjer se sešajajo mirni bolniki: možiki in ženske k molitvi, me je odvedel g. primarij na dvorišče, kjer imajo bolnike ob lepih dneh. Bilo jih je okoli 100, oblečenih v arestantske obleke. Večina je sedela ali klečala na posteljo. Par sem jih opazil, ki so klečali in s sklenjenimi rokami molili. Bolniki so naju takoj obkrožili.

— Prosim, g. primarij, da bi me izpuštili!

— G. primarij, jaz imam pritožbo!

— G. primarij, ali naj ostanem zmerom tukaj? Jaz moram domov!

— Kdo je ta bolnik, ki tako lepo prosi? Sem se obrnil k strežaju.

— Grof...

— Kakšen grof! Je vaktilni primarij. Vsi taki naslovi so pri nas odpravljani. Pravijo sicer, da je grofovskega rodu, a grofovska družina noče ničesar vedeti o tem, da bi bil njen član.

Spomnil sem se sošolca Jermana (psevdonim), ki ga pod tem imenom opisuje pisatelj Jarc v svojem romanu »Novo mesto, izhajajočem v Ljublj. Zvoncu.

— Poiščite Jermana! Je vele primarij.

— Jerman, Jerman, kje si?

— Kje pa, če se je oglasil vsek, zagotovo 32 letnik, sedel ob dvoriščnem zidu na soncu.

— Sem pojdi!

— No, Jerman, ali poznate tega gospoda? ga je nagovoril primarij.

— Nekam znan se mi zdi.

— Ali se spominjaš Jasca?

— Seveda se ga. Tam ob vodi nekje staneja.

— In profesorja...?

— Kaj je z njim?

— Umrl je!

— Umrl je!

— Nekaj sem že slišal. Ja, povej mi, iz česa smo sestavljeni? Ali smo iz mesa, kosti in krvi? Ali je res, da sem tu zaprt? Ali ni vse skupaj privid?

— Je že spet slabši mi je šepnil primarij.

— Ali se spominjaš...?

— Tega hipnotizirja? Ta se je veliko bavil z okultnimi vedami. Mislil je tebi po-

doben. Ja, pa saj to si ti!

— Ali si prepričan?

— Tako se mi zdi.

— Ali bi hotel proč od tod?

— Zelo rad! Šel bi h kakim družini.

Gledal me je s svojimi kratkovidnimi očmi in govoril nesmiselnosti. Spomnil sem se, kako porazno je v gimnaziji deloval nanj Lombroso s svojo teorijo patologije pri genijih.

— Tako mi je, kakor da sem Torquato Tasso. Bil je noroc. Jaz še nisem, bojim se pa, da se postanem.

Jerman je imel že kot petošolec več zbirko poezij, ki bi se smele postaviti v eno vrsto z Murikovimi in Kettejevimi poezijami. Ohranila se ni nobena, vse so se izgubile.

— Hotel sem biti domač z njim, a besede mi niso šle iz grla. Pred menoj je pač stal noroc.

— Ta ne bo več zdrav! je dejal primarij.

Stopila sva v sobe, v katerih je med posteljami komaj toliko prostora, da se lahko hodi med njimi.

— Koliko jih spi v tej sobi?

— Nad 80!

Začel sem šteti postelje in sem jih naštel še nekaj več.

— Na Studencu jih imajo še bolj stlačene skupaj.

— V takem ozračju je umetnost vzdržati. Saj so sedaj, ko so okna odprta in so sobe prazne, težko dihati, tako smrdi v njih.

— Kaj hočemo! Prostora ni, bolnikov pa je vedno več. Ista mizerija je tudi v hiralnici.

V sobi za nasilne bolnike, kjer imajo zamrežene postelje, je kričal na postelji starejši bolnik nad strežajem, zakaj mu ne prinese hlač z gumbi. Klical je primarija na pomoč in se vedno bolj razburjal, da je moral strežaj hitro zapreti okleto.

V postelji poleg vrat je ležal sključeno kakor embrio šleten deček. Bila ga je skoro sama kost in koža.

— Dobili smo ga s Studenca. Vedno leži sključen in ga moramo s silo hraniti.

— Zakaj se neki rodi tak spaček?

— Takih spačkov je sedaj precej na svetu.

— Jaz sem absolvent umetniške akademije v Zagrebu! se mi je predstavil okoli 30leten bolnik.

— Potem pa mnogo risete?

— Pokažem vam mapo.

In res mi je pokazal par map, vse polne risb. Bili so večinoma akti in portreti.

— Tole je moj beat!

— Ta ga večkrat obišče! je pripomnil strežaj.

— Ali bi lahko vzel tole mapo?

— Je ne morem odstopiti, preveč mi je sveta. Sicer pa moram imeti modele.

V drugi sobi je sedel mlad fant za mizo in bral knjigo.

— Kaj berete?

— Sv. pismo.

— Ali vam ugaja?

— Danes sem ga slučajno dobil v roke.

— Kaj ste po poklicu?

— Ključavničarski pomočnik.

— Ali bo ta še ozdravel? sem se obrnil k primariju.

— Nič ni gotovega! — Vidite, v tej sobi imam pa dva tuberkulozna bolnika.

Nekoliko sta že izolirana. Če bi bilo več takih sobic, bi bilo bolje.

— Kakor vidim, vam dela največje preglavice pomanjkanje prostorov. Koliko bolnikov imate sedaj?

— 161 moških in 152 žensk, skupaj 313. Skrajna je že, da se reši vprašanje nove umobolnice. Če že ni denarja za njeno zgradbo, pa naj se adaptira kako večje poslopje.

Ljubljana ob nedeljah

Ljudje v nedeljo — Amerikaniziran fant in dekle — Utrjen kopalec — Beda v znamenju svile

Ljubljana, 29. aprila.

Ob nedeljah ima človek največ prilike opazovati Ljubljančana in Ljubljančanko, kakršna sta v resnici. Ob delavnih opravila vsak svoje delo. Ljudje se ločijo samo po poklicih, ta je trgovec, oni advokat, tretji brivec itd. Ob nedeljah pa ljudje slečejo poklicne sukne in hočejo biti ljudje, družabni ljudje, to se pravi, hočejo se zabavati, biti svobodni. To je v tednu edini dan, ko se človek počuti res človeka, s tedenskim zaslužkom v žepu lahko kupi, kar mu srce poželi. Če je gostilničar, prodaja ves teden vino in varčuje, v nedeljo pa da za vino, da teče od mize in ne ve, kako je prišel domov. Če je natak, sprejema ves teden vsak dinarček s trikratnim »hvala lepa« in sluga sem, sluga pokorni, v nedeljo pa vrže natakariju ali birtu ali šoferju kovača ali celo metulja za napitnico. In tako bi lahko našli za vse poklice.

Vidite, to je družabnost, odmor, oddih, vse tri besede imajo približno enak pomen, vse pa povedo, da človek, ki je družben ali na oddihu ali na odmoru, samo konzumira in nič ne producira. Kdor zna jesti in piti, se veseliti in uživati od najnižjih živalskih strasti do najvišjih užitkov umetnosti, kdor zna zapravljati in se obliči po zadnji modi ter obvlada bonton in ima uglasen nastop, samo kdor zna in ima vse to, je družabno bitje, vsi drugi so več ali manj mrtve delovne sile, nemogoče v dobri družbi. V Ameriki je drugače, tam je delavec gospod, pri nas pa ne. Opažati pa je, da se tudi Evropa počasi amerikani- zira.

Krapež je ukazal: Zani, prinesi vrt iz podstrešja pod kovanje! In tako se je zgodilo. V nedeljo so gostje že sedeli ob zvokih muzike pod kovanjem in uživali. K mizi, kjer smo sedeli, je prisel mlad kmečki fant z dekletom. Lepo je pozdravil, prisedel, naročil čokolado in piškote, pred nami je pa stal skromen kapucinec. Fant je imel polno denarnico, dekle je bila po poklicu služkinja, toda oba sta obvladala bonton. To sta bila prva amerikani- zirana človeka, ki sem ju videl v kavarni. Oba delavca, v nedeljo pa z denarjem in

Slapničarja še niso izsledili

Jevnica, 29. aprila.

Okolica Kresniških Poljan in Jevnice je še vedno pod vtisom zločina, ki je bil izvršen pred velikonočnimi prazniki v Kresniških Poljanah med postajama Kresnice in Jevnici.

Takrat je nenadoma zagrabil kmeti- ski fant Janez Slapničar italijansko karabinko in je sredi belega dneva oddal 30 strel na svoje sosede. Največjo piko je imel Slapničar na sosedu Godca, s katerim sta imela staro pravdo zaradi koščka zemlje. Po zločinu je pobegnil Slapničar z doma in se skriva zdaj po okoliških gozdovih. Orožništvo je napelo vse sile, da zločinca izsledijo in ujam. Litjski orožniki še vedno stražijo v Kresniških Poljanah da vsaj deloma pomirje prestrašeno prebivalstvo.

Ljudje pripovedujejo, da se je Slapničar potikal zadnje dni v kresniški okolici. Prišel je v gostilno na Griču, okrepčal se in izginil v gozd.

Orožniki so bili pozneje obveščeni, da so opazili v okolici Laz sumljivega neznanca, ležečega v gozdnem zatijahu na listju. Orožniki pod vodstvom komandirja g. Sušnika so preiskali vso tamkajšnje okolico, toda brez uspeha.

Godce in njegova 4 letna hčerka, ki je bila ustreljena v trebuh, sta še vedno v ljubljanski splošni bolnici. Takisto tudi Godčeva žena Amalija, ki je od prestane- ga strahu nevarno zbolela. Od Godčeve družine sta ostala doma le šoloobvezna otroka, ki so ju vzeli pod streho sosed.

Številni vlomi in tatvine

Ljubljana, 29. aprila.

Te dni je bilo v mestu zopet izvršenih več vlomov in tatvin. Davi je prišel na policijsko vzhrepan in okroglast bosanski krunar Peter M. iz Imotskega ter povedal, da so ga temeljito okradli.

Peter M. je prišel v nedeljo v Ljubljano. Polno robe je imel s seboj, pa tudi dobro rejeno listino, 5000 Din je bilo v njem. V Ljubljani se je prav dobro zabaval. Povedal je več rojakov na dobro kapljico, prvega literaturo rujnega vinca je sliel drugi, tretji in tako dalje. In ker v nedeljo niso imeli zadosti, so pivski trening nadaljevali tudi v ponedeljek. Snoti je pa s alkohol polaganoma vsem stopil v glavo. Bili so precej ginjeni, ko so kolovratili domov. Peter je nekaj časa taval po cesti, se kovi in opotekal ter kričal z rokami. Nazadnje pa so mu noge odpovedale in zleknil se je, kakor je bil dolg in širok na zeleno trato tam blizu Ledine, kjer je sladko zaspa.

Davi se je zbudil s hudim mačkom. Še večji je bil pa morali maček, ko je otipal

Moderno gledališče.

— Verjemite mi, gospa inspektorje- va, gledališče zdaj ni vredno počene- ga groša.

— Prav pravite, tudi jaz nisem za- dovoljna z njim. Prejšnje čase so se ljudje med veseloligro ves čas tako smejali, da sva se lahko s sosedo glas- no pogovarjali, pa ni nikogar motilo, zdaj pa še šepetati ne smeja.

Beležnica
KOLEDAR.
Danes: Torek, 29. aprila 1930; katoličani: Pe- ter; pravoslavni: 16. aprila, Azapje.
DANŠNJE PRIREDITVE.
Ljubljane svoje žene D.
Opera: Hasanaginica, C.
Kino Medica: Noč je najina.
Kino Ideal: Bremen. Film ZKD.
Kino Ljubljanski Dvor: Zaprto.
Magična razstava v Jakopičevem paviljonu.
Starvska razstava v paviljonu L na večerjem.
DEŽURNE LEKARNE.
Danes: Leustek, Resčeva cesta; Bohinc, Rim- ska cesta.

Naša drama

Golarjeva Vdova Rošinka — Komanovo Prisega o polnoči.

V nedeljo so uprizorili Golarjevo kme- tiško komedijo »Vdova Rošinka«, ki so jo, kakor je kazala skupina šopkov s pisano židano ruto pred zastorjem, izpremenili v dramatično pristno kranjsko puščico.

Neizumetničena in pestra kakor tak ne- šel je zdaj pripravljena ta preprosta Golarjeva šala krepkih barv in čisto našega vonja po roženkravtu, razmarinu in naglih. Izraelci in izraelke nastopajo v narod- nih nošah, hiša ima čisto narodni značaj s podobami na steklu, sv. Duhom, pratiko i. dr., za odrom se čueta fantovski netje in harmonika in tudi na odru se oglašajo naše popevke ter zaplešajo, tihoščno se drže okoli oltar. Slovenska vas s folklorstvom za- nimivostmi stoji pred nami, zastopana na bujni vdovi, bolečito odrezavini in vendar mehko črtečimi dekleti, zastavnimi kmeti- škimi fanti, polnimi hudomušne podietnosti, in šaljivci očanci, ki soravijo vse po sle- pariju in hinavcu Balantaču zavrženo pravo- časnno na pravo pot. Vdova Rošinka energično odbije pretečo blamažo, tako da na koncu ni nikakega joka in stoka ali re- sistancije, nego kar dvoje zasuk, veselo ra- janje in ples. Komedija se zaključuje kot ve- selojera.

Janeza je igral prvič g. Lovar ter se izkazal tudi v uloki kmetiškega korenjaka Itonca, padajočega iz zadrege v zadrego, trav, karmamega obkolavala težke nalo- ge. Uveljavil se je tudi kot pevec in plesa- lec ter stal ob imenitni Rošinki g. Juva- nove in njeni hčeri g. Neffatove ves čas v središču zanimanja. Svojo izvrstno ulo- go Balantača podaja g. Kralj odlično.

Tudi vse ostale vloge so izvrševali gg. Vda Juvanova, Jan. Skrbšček, Lipah i. dr. orav dobro, tako da je predstava zonet ugažala in žela mnogo priznanja. Kritično bi bilo omeniti še semetaria preveč kritično grovovanje in ponavljajoče se šaljivo su- vanje in pretepanje, ki za je tudi oreveč.

Se preročišču je Manice Komanove »Prisega o polnoči«, ki jo je uprizoril sino- ča Jadrani. Zanimanje za to popularno igr- o je bilo zlasti med ožimi rokami avtorice izredno veliko. Cela vrsta avtoricov in družin voz je pripeljala ljudstvo iz St. Vi- da, Vižmarji, Taona, Smartnega, Vevč in Kačija. Da vidi na ljubljanskem odru upri- zoričeno domačo izro, ki jo je Komanova zafala deloma po resničnem dogodku in po resničnim osebah svoje rojstne vasi.

Seveda so jo soročili z navdušenjem in radostjo ter obsuli na oder policajsko Ma- nico Komanovo s kono šopkov, a izražali tudi kipeče priznanje Jadrancem, ki so iz- vajali izroko z vneto.

Vižmarje so bile tudi pred 50 leti tako blizu in so danes še mnogo bliže Ljublja- ni, mestnim volivcem, da jezik, ki ga piše avtorica in ki so ga sinoči govorili na odru ni že davno več naroden in ljudski.

Ta izgovorjava ni bila niti popolnoma kmetiška, niti popolnoma mestna, književ- ca. Gotovo pa govori ljudstvo dosledneje. Motiv igre je čisto po vzoru stari »Ve- černic« Mohorjeve družbe, romantično sen- timentalen s ciganom in ciganko, sujet, ka- kršne sta obdelavala Andrejčkov Jože in celo Simon Jenko. Komanova pa je očividno zafala ljudsko struno, ki nahaja še zmerom odmeva v preprosti publiki.

Res dramatični bi bili v igri trije pri- zori: ob prisegi, priznanje Anke pri umi- rajem Korintiku in ob zaključnem trčenju cigana Marka z Anko in s Pavlom. Avto- rica pa jih je naznačila, ne pa dovedla do razvoja. Originalno krepkih značajev, ki bi se uveljavljali v dramatskih konflik- tih, v igri sploh ni: vse se izvrši v mirnih dialogih. Namočnejše bi bilo zadnje de- janje, ako bi ga avtorica izvedla in stopnje- vala. Sedanji krik Metin: »Obesil se je!« je povsem nepričakovan, nepripravljen na malo verjeten. Končno pa niti ne vemo, kdo se je obesil: cigan ali mož? Treba je torej pogledati v knjigo, da je obesenec Pavle.

Vzlic vsemu je tudi ta igra lep dokaz, da je Manica Komanova izjemno nadarjena ljudska pisateljica, ki bi bila po večjem so- lanu in temeljitejšem študiju literature in specijalno dramatične sposobna, da napiše pravilno zgrajeno in psihološko poglobljeno dramo z razvijajočimi se, zanimivimi kre- pikimi značaji. »Prisega o polnoči« je dra- matizirana povest, ki se razvija celki 11 let.

Med igralci gre prvo priznanje Albinču (v vseh treh dobah), Anki, Korintiku, prav dobri Lovrinki ter ciganu Marku, ki je imel prav tople, iskreno prečutene momente. A tudi večini ostalih, n. pr. Selmi, priznavam, da so vzorno znali svoje vloge in niso za- krivili niti najmanjšega izpodditkila.

Fr. G.

Nesporazum.

— Kam pojde vaš mož na počitnice?

— V Dolomite. Popisati hoče sever- no steno Monte Rosa.

— To je pa zanimivo. Nisem vedel, da je črkoslikar.

Zato.

— Zakaj je zemlja ženskega spota?

— Ker nič ne ve, koliko je stara.

Hvalajna služkinja.

— Nožka, kadar imamo goste, ne nosite nalčka.

— Hvala za svarilo, mišostiva.

V dobi ločitev.

— Dve ločitvi imate že za seboj, pa vam dela tretja toliko preglavice?

— Ne čudite se. Prvi dve sta bili samo od mize in postelje, tretja je na- tudi od avtomobila.

Iz gledališke pisarne

Drama

Prva letošnja razstava Golarjeve ljudske igre »Vdova Rošinka« bo v sredo 30. t. m. v ljubljanski drami za red B. Zasedba je ista kakor pri nedeljski prvi letošnji vprizoritvi te komedije.

Opazujemo na nočnejši vprizoritvi vrs- ske komedije »Ljubimec svoje žene« v ljubljanski drami. Predstava se vrši za abomna reda D.

Opera

Danes se poje L. Šafranek - Kavica opera »Hasanaginica« z g. Thierry v maslovu partiji. Hasanaga poje g. Križaj, Pistorovičeva z. Orba, Kadilo z. Vičar, Čerkščinjo gđ. Španova. Sul- tanio g. Rebičeva, dalje nastopijo z. Janko, z. Perko, gđ. Ramsakova, gđ. Jeromova id. Dir- gent ravatelj Polič, režiser g. Krivčec. Pred- stava se vrši za abomna C.

V četrtek se poje M. Kogoleva opera »Čr- ne maske« z g. Primožcem v glavni partiji. Polo- ga. Thierry, ga. Majdičeva, ga. Polčeva, gđ. Španova, ga. Štegiar, gđ. Betetto, Kovač, Orba, Mohorčič, Povhe id. Dirigent ravatelj Polič, re- žiser g. Krivčec.

Naročajte

„Našo dobo“

Džep Wallace:

Vrata izdajalcev

Roman

— Alij pa res ne vem, kaj bi te po-
srečilo, — je dejal, ko je Bobbie končal
svoje pripovedovanje. — Ne preostaja
drugače nego upati, da se je odpeljala
v London. Toda služkinji bi bila gotovo
povedala, kam je namenjena.
— Modri je po sobi s povešeno glavo,
stojal in zdelal. Kar se je Dick ustavil.
— Bobbie, rad bi vedel, če je bila
odročila glede telefona že umaknjena.
— Da, — je dejal Bobbie, kakor da
je nenkrat očivil. — Saj baš to sem
ti hotel reči. Čestitke lahko telefonirajo,
a zdaj morda že vsi.

— Ni vedel, da je bila prepoved glede
telefona umaknjena v trenutku, ko so
prislopi v Tower detektivni in da so bili
poslani v centralo trije strokovnjaki, da
bi prisluškivali telefonskim pogovori-
som.

— Takoj telefoniram Diani, — je
dejal Dick in se pripravil oditi na rav-
nateljstvo.

— Diani? — je ponovil Bobbie za-
čuden. — Ali misliš, da kaj ve?

— A če ti pove kaj o Grahamu...?

— Dick je brž odbil njegovo opazko.

— Saj sem policiji že sporočil, da se

ni prav zdi, da je bil mož, ki je za-

vedel moje mesto na straži, moj bratč.

— Je dejal mirno. — O Diani policiji

ničesar ni povedal, ker ne vem, kak-

šno je njuno razmerje. Če se ne motim,

se je Graham po onih neprijetnostih

poročil z njo. Zvedel sem pa, da je bila

njegova ljubica tudi v času, ko je bila

zaročena z menoj.

— Polklicaj je Diano št. 10 in Diani

na se je takoj oglasila.

— Tu Dick Hallowell... Diana, ali

veste, kaj se je zgodilo s Hope Joyner-
jevo?

— Vprašanje jo je menda presenetilo.

— Diani ni takoj odgovorila. Ko je

pa spregovorila, se ji je glas od pre-

senečenja močno tresel.

— S Hope Joynerjevo? Ne vem.

— Zakaj vprašujete? Mar se ji je kaj pri-

petilo?

— Včeraj zvečer je odšla z doma,

pa se še ni vrnila. — Je dejal Dick.

— Diana, kaj res ne veste ničesar o nji?

— Čemu to bedasto vprašanje! Se-

veda ne vem. Saj sploh ne običujem z

njo. Zakaj vprašujete baš mene? —

Malo je pomislila in pripomnila: Ali se

je zgodilo kaj... v Toweru?

— Pri teh besedah gotovo ni mislila na

Hope, o tem je bil Dick trdno prepričan.

— Kje je Graham? — jo je vprašal in

nen odgovor je prišel še prehitro.

— Zadržim sem govorila z njim pred-

včerajšnjim. Kaj se je zgodilo? Zakaj

ste tako zgodaj vstali?

— Tega vam ne morem povedati. Di-

ana, bi mi hoteli storiti uslugo? Ali bi

moželi stopiti v Devonshire House in se

oprečiti, če bi morda vendarle mogli

najti Hope?

— Diana je trenutek razmišljala o tej

prošnji, potem je pa odgovorila:

— Da, Dick, storim vam to uslugo.

— Zakaj ste pa prav za prav vprašali, kje

je Graham? Kaj se mu je pripetilo —

nesreča?

— Ne vem nič točnega — je odgo-

voril Dick. — Telefonirajte mi, če zve-

ste kaj o Hope.

— Ta čas so prišli v Tower novine, toda

51

tudi v najnovejši izdaji ni bilo
o senzacionalni izjavi ali besedice.
Ob dovozi se je zbral v polkovniškem
kabinetu svet in navzoč je bil tudi Dick
Hallowell. Vsi aradski vojnega mini-
strstva, ki je bil takoj poklican s po-
ditne, je pregledoval protokol.

— Ni razloga za aretacijo sira Ri-
charda, — je dejal. — Jasno je, da je
postajal žrtev napadalec prav tako, ka-
kor vojaki na straži.

Dick je zvedel, da je bil čoln, s ka-
terim so se vlomilci pripeljali do To-
wera, zadržan na Tomzi. Polica, ki je
opazil tako zgodaj zjutraj dva avto-
mobila in aviotaksi, je obvestil o tem
svojega predstojnika in označil kraj,
kjer je bil motorni čoln pristal. Potem
je bila odkrita še ena sled, katero je
smatrala policija za zelo važno. Na le-
tališču je bilo zvečer naročeno, naj bo
pripravljeno civilno letalo za polet na
Irsko.

S prvo jutrzanjo zarjo je pridrvel na
letališče avtomobil, iz katerega je iz-
stopil mož z veliko torbo. Dejal je, da
se piše Thompson. Letalo se je brž
dvignilo in pristalo v Curraghu, kjer je
že čakal avtomobil. Najvažnejše je bi-
lo, da je zagonetni mož pozabil v aero-
planu zapisk, nekaj denarja in kopijo
floris Towera z opombami, katerih pa
irska policija ni znala prebrati. Kam se
je neznanez odpeljal, ni nihče vedel.

— Zdi se, da je bil to naš ptiček, —
je izjavil inspektor Wills, ki se je tudi
udeležil posvetovanja pri polkovniku.
— Avtomobil, ki je krenil proti Cro-
ydonu, odgovarja opisu enega treh
avtomobilov, ki so odpeljali iz pristani-
šča. Prosil smo irsko policijo, naj nam
z aeroplanom pošlje floris Towera in
upam, da ga bomo kmalu imeli. Morda
je to samo past, ki naj bi nas speljala
na napačno sled. Nasprotno pa ne sme-
mo pozabiti, da je Irski s svojimi ho-
matijami zdaj zelo prikladno zavetišče
vseh tolovajev.

Služajno je bila Irski ta čas izredno
mirna, toda za vsakega povprečnega
Angleža je dežela večnih homati.

Policija se je zelo čudila, da so vlo-
milci odnesli samo eno kraljevsko kro-
no, vse druge dragocenosti so pa pu-
stili pri miru. V zakladnici so bili pred-
meti neprecenljive vrednosti, katere
bi bili prav lahko odnesli. Toda zago-
netni vlomilci so se zadovoljili s kro-
no, ki je bila mnogo vredna in katere
zgodovinski pomen je bil ogromen.

V zakladnici so našli aparat, napol-
njen z neznanim plinom. Policija je
kmalu spoznala, kako so vlomilci ravnali,
da so odstranili Dicka in štiri vo-
jake na straži.

Ob enajstih, ko se je bil Dick baš pri-
pravil k poznemu zajutruku, je zapel
telefon. Oglasila se je Diana in glas se ji
je tresel od razburjenja.

— Ste vi, Dick?... Ne veste ničesar... o Grahamu?

— Ne, — je odgovoril Dick in še

predno je izgovoril vprašanje, je Diana

nadaljevala:

— O Hope nisem ničesar zvedela.

— Odsli je včeraj zvečer in se ni vrnila.

In Colley Warrington je tudi brez sle-

du izginil.

Dick ni takoj razumel teh besed.

— Colley Warrington?

— Da... da, — je odgovorila Diana

nestrno. — Ne razumete? Zadržne ča-

se se je Colley zelo zanimal za Hope.

Dick, več vam ne morem povedati.

Groza me obhaja tako, da komaj go-

voram.

— V kakšni zvezi pa je to s Colley-

jem Warringtonom? — je vprašal Dick.

Zračna zveza med Evropo in Ameriko

Ruski letalec Sikorski o razvoju letalstva — Redna zračna zveza med
starim in novim svetom vprašanje bližnje bodočnosti

Znani ruski letalec in konstruktor J.
Sikorski biva sedaj v Newyoriku, kjer
ima tovarno za gradnjo posebnih aero-
planov, ki se lahko spuščajo na zemljo
in na vodo. Sikorski je prvi letalec, ka-
teremu je prišlo na misel konstruirati
aeroplan z nekoliko motorji. To idejo
je uspešno uresničil med svetovno voj-
no in nemška armada jo je čutila na
lastni koži, kajti ruski aeroplanji tipa
»Ilija Muromec« so pogosto zelo uspeš-
no bombardirali nemške postojanke. Se-
daj se peča Sikorski izključno s trgo-
vinskim letalstvom.

Te dni je imel v newyorškem rus-
kem krožku zanimivo predavanje o le-
talstvu, v katerem se je dotaknil neka-
terih perečih vprašanj, nanašajočih se
na civilno aviatiko in razvoj zračnega
prometa. Sikorski je karakteriziral v
prvi vrsti razvoj aviatike v Evropi in
Ameriki in naglasil, da je Amerika v
tem pogledu nedvomno daleč pred Ev-
ropo. V Evropi temelji vsa civilna avi-
jacija na državnih podpori, kar pušča
sledove tudi na delu izumiteljev in kon-
struktorjev. V Ameriki je pa postavljeno
letalstvo na trgovsko podlago in pri-
vatna inicijativa ima široko polje ude-
leževanja. Družba »Pan American Air-
ways« je organizirala že dokaj redno
zračno zvezo med Severno in Južno
Ameriko. Iz Miami odlete trikrat na
teden aeroplanji tipa »Amfibin«. Sedaj
nameravajo podaljšati to zračno zvezo
do Buenos Airesa. Z aeroplanom je po-
tovanje štirikrat hitreje, nego z drugi-
mi prometnimi sredstvi.

»Amfibin« Sikorskega je tip aeropla-
na, ki se lahko spusti na suho in na vo-
do. S tem imajo aeroplanji Sikorskega
pred vsemi drugimi veliko prednost, po-
sebnost je pomislilo, da so letalci še ve-
dno pristajali ob slabem vremenu ali
zaradi defektov v motorjih med poletom
spustili se na tla. Možnost spustiti se
na vodo je pa v splošnem mnogo
večja, nego možnost spustiti se varno
na zemljo. Pogosto letalec ne more iz
zračnih višav razločiti ravne polja od
močvirja. Aeroplanji Sikorskega imajo
kolesa, ki se s pomočjo posebne napra-
ve potegnijo v trup aeroplana, če se ho-
če letalec spustiti na vodo.

Letalstvo še ni tako napredovalo,
da bi bile nesreče izključene. Vendar
so pa v Ameriki letalske nesreče mnó-
go redkeše kakor v Evropi. Na omenje-
ni zračni progi so preleteli ameriški le-
talci v poldnevni letu 10 milijonov milj.,
pa se ni zgodila nobena nesreča. Tudi
vreme ameriških letalcev zdaj ne ovi-

ra več, 99 odstotkov poletov se vrši po
naprej določenem programu. Največji
sovražnik letalcev je megla in mrz, v
tropskih krajih pa nevihte. Letalca Ser-
gijevski in Kolumbin sta pa letala tudi
med tropskimi nalivi. Letalo Sikorske-
ga bo v bodoče konstruirano tako, da
voda tudi med najhujšim nalivom ne bo
mogla prodirati v kabine.

Kar se tiče praktičnega pouka, je
zdaj posebno zanimiva šola slepega pi-
lotiranja, katere namen je usposobiti le-
talce za polete v gosti megli. Letalca
uče upravljati aeroplan s pomočjo in-
strumenta, ki je pritrjen tik pred njim.
Nedavno je dosegel ameriški letalec
Doolittle nov uspeh s tem, da se je na
slepo spustil. Pomagal si je s posebnimi
radio-kompasi. Eno najvažnejših
vprašanj v razvoju letalstva so umetni
otoki v Oceanu. Ta pristanišča bodo ve-
likega pomena za aviatiko, pa tudi za
politično in vojaško svrhe. Vprašanje
redne zračne zveze med Ameriko in
Evropo ni več utopija, kajti Sikorski je
prepričan, da jo dobimo v najkrajšem
času.

Skrivnostne prigode

Artur Usthal je izdal te dni knjigo
»Zagmetna doživljaja in prigode«, v
kateri navaja več zagonetnih pojavov.
Tako omenja spis slavnega nemškega
filozofa Kanta, ki razpravlja o šved-
skem učenjaku, mistiku in ustanovite-
lju nove cerkve Swedenborgu. Mož
je bil v septembru 1766 v Göttingu v
posetih. Ves preplašen je skočil neke-
ga dne v sobo in izjavil, da je nastal v
50 km oddaljenem Stockholmu velik po-
žar. Opisal je vse podrobnosti požara.
Čez dva dni je prinesel sel vest o po-
žaru v Göttingu. Poročilo se je po-
polnoma ujemalo s podatki, ki jih je
navedel Swedenborg.

V poglavju o strahotnih pojavih
omenja Usthal čudno prigodo, katero je
zabeležil sin slavnega pionirja zadruž-
ništva Robert Owe. Mornar na trgo-
vski ladji, ki je vozila med Anglijo in
N. Braunschweigom Robert Bruce, je
videl l. 1828 med vožnjo v kapitanovi
kabini moža, katerega sploh ni poznal.
Bruce je hitel na krov in obvestil o
tem kapitanu. Ko sta prišla oba v ka-
bino, ni bilo o neznancu duha ne sluha.
Na tablici v kabini je bilo pa napisano:
»Krenite proti severozapadu.« Ker je
pomenila vožnja v tej smeri samo ne-
kaj ur zamude, je kapitan odredil, naj
krene parnik proti severozapadu. Čez

Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada

razpisuje štiri (4) pogodbeno službena mesta.

Pogoji za sprejem so:

- 1.) naše državljanstvo in popolno znanje slovenščine;
- 2.) dovršena državna dvorazredna trgovska šola, ali tej sl. ena izobrazba;
- 3.) neomadeževana preteklost;
- 5.) starost ne več kot 35 let;
- 6.) dokaz, da je odslužil vojaški rok ali da je vojaške službe popolnoma oproščen.

Prošnje za sprejem je vlagati med uradnimi urami pri gori navedenem
ravnateljstvu do incl. 6. maja 1930.

nekaj ur je opazila posadka na ledeni
gori ostanki razbite ladie in rešene po-
sadice. Na ledeni gori so bili brodomo-
ci, katere so vzeli na krov. Med njimi
je Bruce spoznal skrivnostnega nez-
nanca. Njegova pisava je bila enaka pi-
savi na tablici v kapitanovi kabini. Ka-
pitan ponesrečene ladie je pripovedo-
val, da je dotični potnik opoldne trdno
zaspal in lko se je zbudil, je dejal, da
se mu je sanjalo, da je bil na krovu
ladje, ki jim hiti na pomoč. Ladjo je
opisal tako podrobno, kakor da je bil
v resnici na nji.

Usthal omenja v svoji knjigi znane
sanje velkovaradinskega škofa Lanyi-
ja. Škofu se je 28. junija 1914 ob pol-
4. zjutraj sanjalo, da je dobil črno ob-
ročljeno pismo nadvojvode Franca Fer-
dinanda. Zgoraj nadi besedilom so bile
naslikane široke in ozke ulice. Po eni
ulici je vozil avtomobil, v katerem so
sedeli nadvojvoda, njegova žena in ne-
ki general. Na obeh straneh ulice je sta-
lo v gostem špafrju občinstvo. Kar sta
planila iz množice dva mladeniča in
začela streljati po nadvojvodi in nje-
govi soprogi. Pismo se je glasilo: »Spo-
ročam Vam, da padem danes zjutraj s
svojo soprogo v Sarajevu, kot žrtev
političnega atentata. Prisrčno Vas po-
zdravljam. V Sarajevu 28. junija 1914
ob pol 4. zjutraj. Vaš nadvojvoda
Franc Ferdinand«. Se pred atentatom,
ki je sledil kakor znano istega dne ob
10. dopoldne, je pripovedoval škof svo-
ji materi, njemu prijateljem in svojim
služaj, kaj se mu je sanjalo.

NOG AVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato
najcenejše

Ljudozrstvo med Kitajci

V Sanghaju izhajajoči list »China
Weekly Review« priobčuje dva ofici-
jalna protokola mednarodne komisije
za zatiranje lakote na Kitajskem, o
pokožaju v pokrajinah Šansi, Šensi in
Kansu. Poročila iz teh krajev so groz-
na. Najtežji je položaj v pokrajini
Kansu, kjer so imeli tri leta zaporedno
ma strahovito sušo, poln tega so se
pa uprli še mohamedani, katerih je 3
milijone, dočim znaša število vseh pre-
bivalcev 10 milijonov. So kraji, kjer
umre dnevno do 200 ljudi od lakote.
Ceste so pokrite z okostnjaki ali trupli,
katere trgajo lačni volkovi in psi.

Strahno poglavje je velik porast
ljudozrstva. Krščanski misijonarji na-
penjajo vse sile, da preprečijo te groz-
ne pojave, toda unanja na uspeh ni,
dokler pritiska lakota. Ljudje se do-
slovno požirajo med seboj. Te dni so
lačni kmetje napadli 30 kitajskih vo-
jakov, katere so ubili in pojedli. Poro-
čilo mednarodnega odbora končno
omenja, da bo podleglo lakoti, epide-
mijam in ljudozrstvu v pokrajini Kan-
su do nove letine najmanj en milijon
ljudi.

Razstavljalci jubilejnega velesaja!

Prevezamem vsa aranžerska dela.
Cenjene ponudbe na upravo pod
»Dobro aranžir« — 1474. — 1474

Hišo

v Gunclich št. 6, St. Vid nad
Ljubljano, z gospodarskim poslop-
jem, sadnim vrtom, vodovodom in
električno prodam. Povzve se v go-
stini pri Graški, Guncle. 1469

Enodružinsko hišo

prenovljeno, 5 minut od kolodvora
Škofja Loka, z zelenjadnim in sad-
nim vrtom z blazinim sedem ta-
koj prodam. Stanovanje proslo —
Pojasniša daje lastnica M. Hafner,
Primskega št. 81, pošta Kranj. 1492

V gostini

Činkole, J. Lauter

se od danes naprej toči pravi
kraški teran iz Butovlj po 28 Din
liter. 1478

Antiseptično prepariran

Ali »OLLA«
je mnogo boljše.

Dokazano najdovršenejša

Dynamo

od »Indian« motorja se je izgubil
od vrtnike do Ljubljane. Najditelj
naj javi na naslov: Lojze Dorazg,
Mengeš. 1493

Preklic

Podpisani izjavljam, da nisem
plačnik za dolgove, ki jih naprav-
moja hči Marija Jamnik iz Potoka
pri Krki. — Jamnik Jakob. 1495

Po dolgi mukopolni bolezni je danes preminul naš ljubljani, pre-
dobri oče, tast, gospod

FRAN KUNC

poštni poduradnik v pok.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, 30 aprila ob 16. iz
Zalokarjeve ulice št. 14 na pokopališče k Sv Križu.
Blag mu spomin!

V Ljubljani, dne 28. aprila 1930.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI

Otvoritveno naznanilo.

Slavnemu občinstvu vijudno naznanjam, da sem otvoril
v Ljubljani na Poljanski cesti štev. 15 (v novi mestni hiši)

moderno in higijenično urejeno

trgovino s specerijskim blagom, delikatesami in zajutrkovalnico

O nizkih cenah, prvovrstnem blagu in solidni postrežbi blago-
volite se prepričati.

6826

Priporočam se z odličnim spoštovanjem

Pavel Erzin.

POMLADNE NOVOSTI

ZA OBLEKE, PLAŠČE,
POVRŠNIKE ITD. ITD.

PRI

NOVAK-U
LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 15

